

ALPDOĞAN, Fatih Furkan (2022). *Hüseyin Nihal Atsız: ‘‘Bir Entelektüelin Portresi ve Panzehir Olarak Türkçülük’’*, Oğuz Türkçesi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 4, s. 22-38.

Geliş Tarihi: 03.03.2022

Kabul Tarihi: 15.06.2022

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ: ‘‘BİR ENTELEKTÜELİN PORTRESİ VE PANZEHİR OLARAK TÜRKÇÜLÜK’’

Fatih Furkan ALPDOĞAN*

ÖZET

Hüseyin Nihal Atsız; Türk siyasi ve sosyal hayatına etki etmiş; aydın, ideolog, Türk edebiyatçısı, şair gibi çeşitli sıfatlar atfedilmiş, Türk tarihinin önemli simalarından biridir. Osmanlı devletinin son dönemlerinde dünyaya gelen Atsız, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna şahitlik etmiş, Türkiye'nin toplumsal yapısı üzerine düşünmüş ve çeşitli türlerde yazılar kaleme almıştır. İlk, orta ve lise eğitimini babasının asker olması sebebiyle yurt içinde ve dışında farklı yerlerde tamamlamıştır. Üniversite eğitimine İstanbul Darülfünunda başlamış ve ilk bilimsel makalesiyle Mehmed Fuad Köprülü'nün dikkatini çekerek asistanlığa kabul edilmiştir. Tek parti yönetimine eleştirel bir bakış açısı getirdiği için akademiden uzaklaştırılmıştır. Atsız'ın hayatındaki ilk dönüm noktası ise 1944'te yargılandığı Türkçülük-Turancılık Davasıdır. Bu davadan sonra Atsız, Türkçülüğün önemli ideologlarından biri olarak kabul görmüştür. Gerek romanları gerekse şiir ve makaleleri aracılığıyla Türk devletine ve Türkçülüğe karşı olan ideolojileri şiddetle eleştirmiştir. Dolayısıyla Atsız'ı önemli kılan rollerden birisi de onun üstlendiği misyonla ilişkilendirilebilir. Atsız üstlendiği misyonla; Sosyalizmi Rus, Masonluğu Yahudi, Kürtçülüğü Batı, İslam beynelmileciliğini Arap emperyalizminin birer zehri olarak görmüştür. Bütün yabancı ideolojilere karşı yerli olan tek ideoloji olarak gördüğü Türkçülüğü ise zehirlere karşı bir panzehir olarak sunmuştur. Türkçülüğü açıklamış, Türkçünün özelliklerini ve tarihteki Türkçüleri ele almış, onu çeşitli saikler aracılığıyla irdelemiştir. Türkçülüğün ülkü boyutunu vurgulayarak onun geliştirilmesi gereken bir ideoloji olduğunu savunmuştur. Atsız yabancı ideolojilere karşı bir reçete olarak sunduğu Türkçülüğü, tarih ve dil üzerinden temellendirerek sağlam bir zemin üzerine inşa etmiştir. Kısacası Atsız, ömrünün son yıllarına kadar aynı çizgide ve aynı duruşu sergileyerek inandığı fikrin arkasından yürümüş ve inandığı fikri ileriye taşımayı, milyonlara ulaştırmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Nihal Atsız, Türk milliyetçiliği, Türkçülük, turancılık, milliyetçilik

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ: ‘‘PORTRAIT OF AN INTELLECTUAL AND TURKISM AS AN ANTIDOTE’’

ABSTRACT

Hüseyin Nihal Atsız; He is one of the important figures who has influenced Turkish political and social life and has been attributed various adjectives such as intellectual, Turkish literary writer, poet, ideologue. Atsız, who was born in the last periods of the Ottoman Empire, witnessed the establishment of the Republic of Turkey, thought about the social structure of

* Doktora Öğrencisi; İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, ffpaldogan@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2383-269X>.

Turkey and wrote various kinds of articles. He receives his primary and secondary education in different places both in and out of the country because his father is a soldier. He also receives his high school education in different high schools. He started his university education in Darilfinun, Istanbul. Mehmed Fuad Köprülü attracts the attention and is accepted as an assistant. He is expelled for bringing a critical perspective to one-party rule. The turning point in Atsız's life was the Turkism Turanism Case, in which he was tried in 1944. After this case, Atsız is considered one of the important ideologues of Turkism. Atsız strongly criticizes the ideologies against the Turkish state and Turkism through his novels and poems and articles. Therefore, one of the roles that makes Atsız important is related to the mission he undertakes. With his mission without a horse; He describes socialism as Russian, Freemasonry as Jewish, Kurdishism as western, Islamic bethlehem as poisons of Arab imperialism. It presents Turkism as an antidote to all foreign ideologies, which it considers to be the only ideology that is domestic. Explains Turkism, discusses the characteristics of Turkicisms and turkists in history and examines it for various reasons. By emphasizing the ideal dimension of Turkism, he argues that it is an ideology that needs to be developed. It builds on a solid foundation by basing the Turkism it offers as a recipe against foreign ideologies without horses through history and language. Until the last years of his Atsız life, he walked the same line and the same stance, walking behind the idea he believed in and aiming to move this idea forward and reach millions.

Keywords: Hüseyin Nihal Atsız, Turkish nationalism, Turkishism, turanism, nationalizm

GİRİŞ

Türk siyasi ve sosyal hayatı çeşitli fikirlerin, fikir topluluklarının, ideolojilerin ve anlam kümelerinin ekseninde şekillenir. Her bir fikirselsel hareket tarihsel bağlamına uygun şekilde, onun savunucuları aracılığıyla aktarılmaya devam eder. Türkçülükte ideolojik bağlamda Osmanlı aydınının kurtuluş reçetesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin harcı olarak görülebilir. Aktarılan fikirler, aktaranın benliğinden ve iç dünyasından etkilenerek yeni anlamlar kazandığı gibi Türkçülükte Hüseyin Nihal Atsız'la beraber yeni bir içerik kazanmış ve onun tarafından farklı bir yere konumlandırılmıştır. Atsız, Türkçülüğü öncelikle asil bir amaç olarak görürken diğer taraftan onu yabancı ideolojilere karşı bir kalkan olarak kullanmayı hedeflemiştir.

Her fikir adamında olduğu gibi Atsız'ın fikir dünyasında da sosyal çevrenin etkisi büyüktür. Atsız'ın dedesi ve babası askerdir. Askerliğe duyduğu hayranlık buradan kaynaklanırken ilk orta ve lise eğitimi sırasında birçok yabancı milletten insanı görme ve gözlemlene fırsatı edinir ve bu durum onu tarihe yöneltir. Akademi macerasının kısa sürmesi ise savunduğu fikirleri ifade etmekten çekinmemesiyle alakalıdır. Türkçülük için bedel ödediği Irkçılık ve Turancılık davasında da inandığı fikirleri söylemekten geri durmaz. O din kadar mistik olarak gördüğü Türkçülük adına ve Türkçülük için; dergiler çıkarır, şiirler ve romanlar kaleme alır, hapis yatar, ömrünün sonuna kadar aynı çizgiyi savunur.

Atsız yabancı kökenli ideolojileri, Türk milletine karşı kullanılan zehirler olarak görür. Bu zehirlerin Türk toplumunda bir krize yol açacağına ve toplumu içten içe yok edeceğine inanır. Atsız'ın itiraz ettiği ideolojilerden ilki; Rus Emperyalizminin aracı olarak gördüğü Sosyalizmdir. İkincisi Yahudiliğin çıkarına hizmet eden Masonluk, üçüncüsü ise Araplara hizmet eden İslam beynelmilelciliğidir. Sonuncusu ise 1960'lardan itibaren bir tehlike olarak gördüğü Kürtçülüktür. Atsız bütün bu yabancı fikirlerin zehrine karşı bir panzehir olarak Türkçülüğü işaret eder. Türkçülüğün nelğini ortaya koyarken onu Türk tarihi ve Türk dilinin üzerine konumlandırır.

1. Atsız'ın Portresi

12 Ocak 1905, eski takvime göre 12 Kanun-i Sani 1905'te İstanbul'da doğan Hüseyin Nihal Atsız'ın ailesinin, Osmanlı Devleti'nin verdiği nüfus tezkiresinde Esir-i Kemal Mahallesi, Cami Şerif Sokağındaki 13 numaralı hanede ikamet ettiği görülür. Atsız'ın kendi şeceresini ortaya koyduğu el yazmaları (Dağ, 2010: 1), onun üst kuşağına dair bütün itilafları ortadan kaldırmaktadır. Atsız'ın babası Mehmet Nail Bey, Gümüşhane'nin ilçelerinden Torul'a bağlı Midi köyündendir. Midi köyünde Çiftçioğulları olarak bilinen, asker kökenli bir aileye mensuptur. Atsız'ın baba tarafından dedesi makine önyüzbaşısı Hüseyin Efendi'dir (Ercilasun, 2018: 25). Atsız'ın babası Mehmed Nail Bey de tıpkı babası gibi asker olarak Osmanlı Donanmasına girer ve Deniz Güverte Binbaşılığa kadar yükselir (Beyhan, 2019: 5, Demir, 2018: 169; Boza, 2020: 5; Tokat, 2019: 3; Cin, 2018: 386). Atsız'ın annesi Fatma Zehra Hanım ise Trabzon'daki Kadıoğulları ailesine mensuptur (Özdemir, 2007: 10). Atsız'ın anne tarafından dedesi Osman Fevzi Bey Osmanlı donanmasına mensup bir deniz yarbayıdır (Öner, 1977, 9). Atsız'ın her iki dedesinin ve babasının asker kökenli olması, onun çocukluğundan itibaren askerlik mesleğine büyük bir ilgi duymasına ve askerliği kutsallaştırmasına sebep olur (Sanlı, 2010: 5).

Atsız ilköğrenimine 1911'de Kadıköy'de bulunan Fransız mektebinde başlar. Önce bir Alman okulunda daha sonra İstanbul Kasımpaşa'daki Cezayirli Gazi Hasan Paşa Okulu'nda (Tevetoğlu, 2000: 1) ve son olarak babasının donanmadaki görevi sebebiyle Süveys'te faaliyet gösteren bir Fransız okulunda eğitim alır. 1912 ve 1913'te Osmanlı İttihad Mektebi'nde eğitimine devam eder ve 1917'de mezun olur. Aynı yıl başladığı Kadıköy Sultanisini 1922'de bitirir. 1922'de Askerî Tıbbiye'ye kaydolur (Ercilasun, 2019: 22). Atsız'ın ilk-orta eğitim ve lise döneminde, Fransız, Alman ve Türk asıllı okullarda eğitim görmesinin ve babasının mesleği gereği farklı şehirleri tanıma fırsatı bulmasının, onun fikir dünyasını etkilediği öne sürülebilir (Güntürk, 2018: 10).

1922'de Askerî Tıbbiye'ye kaydolun Atsız'ın milliyetçi eğilimleri de aynı dönemde başlar. 25 Ekim 1924'te Ziya Gökalp'in cenaze merasiminin akşamında bir kavgaya karışır (Cin, 2018: 386). 1925 yılında ise Askerî Tıbbiye'den uzaklaştırılır (Sanlı, 2010: 55; Yılmaz, 2019: 21). Kabataş Lisesi'nde üç ay yardımcı öğretmenlik yapar. Ardından vapur kâtipliği görevini üstlenir. 1926 yılında İstanbul Darülfünuna kabul edilir. Askerlik nedeniyle bu kabule biraz geç cevap vermek zorunda kalsa da 1927 ve 1930 yılları arasında yükseköğrenimine devam eder. Kaleme aldığı ilk bilimsel makalesini Türkiyat Mecmuasında çıkaran Atsız bu makale ile Mehmed Fuad Köprülü'nün dikkatini çeker.

1931 yılında Köprülü'nün asistanı olur. 1931-1932 yılları arasında dergicilik hayatı başlar ve 17 sayı sürecek olan Atsız Mecmuasını çıkarır. 13 Mart 1933 yılında asistanlıktan çıkarılır. 8 Nisan 1933'te Malatya'da başlayan öğretmenlik görevi, 31 Temmuz 1933'te sona erer. 1934'te yasalaşan soyadı kanunu ile Atsız soyadını alır (Ercilasun, 2018: 42, 50). 1936'da Nazım Hikmet'e Komünist Donkişot'u dediği için ilk defa yargılanır.

Atsız'ın Alparslan Türkeş ile arasındaki dostluk, Türkeş'in Kuleli Askerî Lisesinde okuduğu 1930'lu yıllara denk gelmektedir. Nihal Atsız'ın büyük oğlu Yağmur Atsız, Alparslan Türkeş'in Maltepe'deki evlerine sık sık ziyarete geldiğini ve Türkeş'in kendisine yakın ilgi gösterdiğini ifade etmiştir (Ercilasun, 2018: 159).

Atsız ile ilgili 1930-1938 yılları arasında üzerinde durulması gereken bir diğer konu da resmi Kemalist ideolojiye ve Atatürk'e karşı tavrı ile alakalıdır. Atsız iki dünya savaşı arasında, resmi Kemalist milliyetçilik anlayışını eleştirmekte ve buna karşı soy esasına dayalı bir Türkçülük

anlayışını esas almaktadır (Bölükbaşı, 2019: 302). Atsız’ın Kemalizm’e temel itirazı onun batılılaşmayı benimsemiş bir ideoloji olmasından kaynaklanır. Orkun Dergisi’nde kaleme aldığı makalelerinde Kemalizm’in, milli bir ideoloji olmadığı gibi dışarıdan alınan karmakarışık bir fikir topluluğu olduğunu savunur (Cengiz, 2020: 39). Atsız, Kemalizm’in savunulması gerektiği yönündeki düşüncelere, “kendi fikirlerinin Türkçülük merkezli olduğu” şeklinde karşılık verir (Cin, 2018: 390). Onun, Kemalizm’e bir diğer itirazı ise Kemalizm’in dış politikada izlediği barışçıl ve temkinli çizgi ile alakalıdır (Cengiz, 2020: 59). Ancak Atsız’ın Atatürk ve Kemalist ideoloji arasında bir ayrıma gittiği söylenebilir. Atsız, Kemal Paşa’nın, “Atatürk” soyadını, Sakarya ve Dumlupınar meydan savaşlarını kazanmış Başkumandan ve mahvoldu sanılan bir milleti kalkındıran devlet adamı olarak haklı şekilde aldığı vurgular (Atsız, 1970). O, Atatürk’ü Komünizm’in her yerde ezilmesini tavsiye eden (Atsız, 10 Haziran 1965; 11 Nisan 1973) büyük bir devlet adamı olarak görür. Keza, Atatürk’ün milli bir diyaneti var ederek milleti dini taassuba karşı mücadeleye çağırması, tarikatların saçmalıklarına karşı devletin yanında olması (Cengiz, 2020: 37), laik duyarlılık sergileyen Atsız’la Atatürk’ün bu konuda da ortak düşünceleri paylaştıkları anlamına gelir (Sanlı, 2010: 133).

Atsız 1940’a girerken Özel Boğaziçi Lisesinde edebiyat öğretmenidir (Ercilasun, 2018: 62). 1941’de “Dalkavuklar Gecesi” (Özkan, 2019: 944) adlı eseri kaleme almıştır. Şüphesiz Atsız’ın hayatındaki dönüm noktalarından birisi 1944 yılında görülen Irkçılık ve Turancılık davasıdır. İkinci Dünya Savaşı’nın sonucunda Hitler Almanya’sının mağlup olmasıyla bu mağlubiyet uluslararası arenada Alman karşıtlığına dönüşmüştür. Keza, Almanların Avrupa’da kesin galibiyetler aldığı ilk yıllardan 1943 yılındaki Stalingrad bozgununa kadar Türkçü ve Turancıların güçlenmesine müdahale etmeyen tek parti yönetimi, işler Almanya’nın aleyhine dönmeye başladığında dış basına mesaj vermek adına Türkçüleri feda etmiştir.

3 Mayıs 1944’e gelen süreçte, Atsız’ın, Başbakan Şükrü Saracoğlu’na dergi aracılığıyla ithaf ettiği iki mektup büyük bir öneme sahiptir (Türkeş, 1976: 30). Atsız’ın bu mektuplardaki üslubu dönemin koşulları açısından düşünüldüğünde büyük bir cesaret işidir. Özellikle 20 Şubat 1944’te (Yiğit ve Özkaynar, 2017: 13) yazdığı ilk mektupta “demek ki devlet yönetmeyi bilmiyorsunuz, siz bunlara nasıl göz yumuyorsunuz, niçin bu memlekette istiklali çok görmüş, onu başkalarına köle etmiş insanlara yüksek makamlarda yer veriyorsunuz” gibi ifadeler dikkat çeker. Bir ay sonra 21 Mart 1944 (Yiğit ve Özkaynar, 2017: 13) tarihinde kaleme aldığı ikinci mektubu ise ilk mektuba oranla daha sert ve daha net ifadeler barındırır. Atsız ikinci mektubunda Eğitim Bakanını delalet ve ihanet içerisinde bulunmakla suçlar. Bununla beraber Atsız, Hasan Ali Yücel’i; Sabahattin Ali, Pertev Naili Boratav, Sadrettin Celal, Ahmet Cevat Emre gibi komünizmi savunan isimlere bakanlıkta görev verdiği için yoğun biçimde eleştirir (Ercilasun, 2018: 68,69; Anadol, Tarihsiz: 19).

İrkçılık ve Turancılık davasının ilk aşaması Sabahattin Ali’nin Atsız’a açtığı hakaret davası olarak görülebilir. Atsız ile Sabahattin Ali arasındaki hakaret davası 25 Nisan 1944’te başlar (Ercilasun, 2018: 60). İkinci duruşma sırasında Nihal Atsız’ın avukatlarının Sabahattin Ali’nin kaleme aldığı “İçimizdeki Şeytan” adlı romanındaki bir karaktere vurgu yaptığı görülür. Bu karakter “Nihad” dır. Avukatlar Sabahattin Ali’nin “Nihad” karakteriyle aslında Nihal Atsız’ı kastettiğini ve bunu tanıklarla kanıtlayabileceklerini ifade ederler (İpek, 2016: 279). Atsız ile Sabahattin Ali arasındaki dava Atsız’ın dört ay mahkûmiyetiyle sonuçlanır (Ercilasun, 2018: 73). Bu davayı sıradan bir hakaret davası olarak görmek doğru olmayacaktır. İkili arasındaki dava Türkçülere açılacak olan Irkçılık Turancılık davasının hazırlığı olarak okunabilir. 3 Mayıs’ı günümüzde önemli kılan konu ise Atsız’ı savunmak üzere binlerce Türkçünün Ulus meydanında yaptığı gösteri ile alakalıdır.

Atsız ile Sabahattin Ali davasının akabinde, Türkçülere Irkçılık ve Turancılık adlı yeni bir dava açılır. Türkeş 13 Haziran 1944 tarihinde tutuklanırken bu davayla ilgili duruşmalar ise 4 Eylül 1944'te başlar (Alpdoğan, 2021: 17). Bu dava çerçevesinde yurt genelinde 500'ü aşkın milliyetçi tespit edilir; 57'si gözaltına alınır sorgulanır ve serbest bırakılır, 23 kişi hakkında ise tutuklama kararı çıkarılır (Ekşi, 2007: 95,96). Nihal Atsız; Alparslan Türkeş, Nejdett Sançar, Zeki Velidi Togan, Reha Öğuz Türkkan, Hasan Ferit Cansever, Hüseyin Namık Orkun, Orhan Şaik Gökyay, Fethi Tevetoğlu, İsmet Rafin Tümtürk, Nurullah Barıman, Hamza Sadi Özbek, Zeki Sofuoğlu, Muzaffer Eriş, Fehiman Altan, Cebbar Şenel, Sait Bilgiç, Cemal Oguz Öçal, Hikmet Tanyu, Fazıl Hisarcıklılar, Cihat Savaş Fer, Saim Bayrak ve Yusuf Kadıgil gibi önemli Türk milliyetçileri çeşitli cezalara çarptırılır. Bu davada Alparslan Türkeş dokuz ay on gün ceza evinde kalır (Ercilasun, 2018: 79,80). Mahkemede delil olarak kullanılan unsurlardan biri de dönemin asteğmeni Türkeş'in 25 Aralık 1942 tarihinde kaleme aldığı ve Nihal Atsız'a yazdığı bir mektuptur. Mektupta "Türk subaylardan gayrı diğer unsurların gözyaşına bakılmadan uzaklaştırılması lazımdır" ifadesi dikkat çeker. Türkeş bütün Türkleri bir devlet halinde toplamaya muvaffak olacağız ifadesine yer verirken, Atsız'a "kılıcından keskin olan kalemin" bu işi başarıya ulaştıracaktır, der (Özkan, 2019: 947). Türkeş'in, Irkçılık Turancılık davasındaki tutuklama usulüne dair şu sözleri dikkat çeker: "Bu davada tutuklanmak ve yargılanmak için Orhun dergisine abone olmak, dergide yazı yazmak ve Nihal Atsız'a sokakta bir defa selam vermek ya da mektup göndermek bile yeterli olmuştur" (Türkeş, 1976: 40).

Irkçılık ve Turancılık davası kapsamında 19 Şubat 1945'te (Yiğit ve Özkaynar, 2017: 14) yapılan duruşma sırasında Atsız'ın kendisine yöneltilen suçlamalara karşı verdiği şu cevaplar dikkat çeker: Türkçüyüm. Türkçülük milliyetçiliktir. Irkçılık ve Turancılık da bunun kapsamına dâhildir. Memleket ya bu iki temel üzerinden yükselecek veya yıkılacaktır. Irkçılık ve Turancılık Anayasaya aykırı değildir. Devlet de icraatıyla açıkça ırkçı, Hatay'ı ilhak etmekle de açıkça Turancıdır. Atsız savunması sırasında "Eğer ırkçı ve Turancı olduğum için mahkûm olursam bu mahkûmiyet hayatımın en büyük şerefini teşkil edecektir" der (Işık, 2016: 62). Atsızın elli bir dakika süren savunmasının en önemli kısımlarından birini de davaya ve tutuklamalara bakışının yer aldığı şu sözleri oluşturmaktadır: "Bu dava savcının iddiaya uğraştığı gibi yeni bir rejim ve yeni bir nizam kurmak davası değildir. Türkçülük düşmanlarının yaygarasına aldanarak kuruntuya kapılanların hiç yoktan ortaya attıkları bir açık kapıları zorlama davasıdır" (Ercilasun, 2018: 91).

1946'nın Ağustos'unda tekrar görülmeye başlanan Irkçılık Turancılık Davası, devlet tarafından benimsenen bir ideolojinin suç unsuru sayılamayacağı yönündeki kararla sanıkların beraatı ile neticelenmiştir (Çolak, 2019: 227). Atsız (1946) 3 Mayıs'ı Türkçülüğün tarihinde bir kırılma noktası olarak görür. Ona göre 3 Mayıs'a kadar sadece duygusal bir eğilim olan, edebî ve ilmî alanda sınırlanmış olan Türkçülük, 1944 yılının 3 Mayıs'ında bir harekete dönüşmüştür. Kısacası Atsız'a göre (1946), "Türkçülük 3 Mayıs'ta gafletten ayılmış" kendilerini maskelerin ardına saklayan iğrenç yüzleri görmüş, düşmanlarını tanımış, kendi içerisinde dost sandığı hainleri ifşa etmiş, hayalin yumuşak bulutlarından gerçeğin sert topraklarına ekilmiştir.

Atsız 1946'da tahliye olduktan sonra "Bozkurtların Ölümü" adlı eserini yayınlar. Atsız tahliyenin ardından da ara vermeden Komünizm'e açtığı savaşa devam eder. 1947 yılında çıkardığı Altın Işık dergisinde Millî Eğitim Bakanına gizli veya açık ikazları umursamadan giriştiği keyfi icraatlar ve sicilli komünistleri eğitimin yüksek mevkilerine getirirken milliyetçileri görevden uzaklaştırdığı için ve dahası İçişleri Bakanlığı aracılığıyla "Yurt ve Dünya" dergisini satın alıp himaye ettiği için Hasan Ali, Divan'ı Âli'de hesap vermelidir (Atsız, 1947) adında bir makale yazar. 1949'da ise "Bozkurtlar Diriliyor"u kaleme alır.

Millî Eğitim Bakanlığının Atsız’a görev vermesi 1950’lerin ilk yıllarına denk gelir. Atsız’ın üniversiteden arkadaşı Tahsin Banguoğlu Millî Eğitim bakanı olunca, 25 Temmuz 1949’da Davutpaşa Ortaokuluna Türkçe öğretmeni olarak atanır (Ercilasun, 2018: 110). Fakat burada öğretmenliğe başlamadan Süleymaniye Kütüphanesinde tasnif memuru olarak görevlendirilir (Deliorman, 2013: 86).

Atsız’ın ilk sayısını 6 Ekim 1950’de çıkardığı Orkun dergisi 1950-1952, 1962-1964 yılları arasında 68 sayı yayımlamıştır. Derginin ilk sayısından itibaren kapağında hilalli bozkurt resmi, logosunda ise Ziya Gökalp’in “Bütün Türkler Bir Ordu katılmayan alçaktır” sözü yer alır (Cin, 2018: 387; Karabalak, 2017: 33,104). Atsız’ın çıkardığı Orkun isimli dergide yazarlardan biri de Türkeş’tir. Türkeş, 1950 ve 1955 yılları arasında resmi göreviyle ilgili sorun teşkil etmemesi için “A. Kazganoğlu” takma adı ile birçok yazı kaleme alır. Bu yazılardan ilki 10 Kasım 1950’de kaleme aldığı Orkun dergisinin 6. sayısında yayınlanan “Türkçülük ve Türk birliği”dir. Yine bu süreçte “Son Vatan, Taassup, Celadet, Çankırı” isimli dört yazıyı daha yayımlar (Alpdoğan, 2021: 22).

Atsız’ın 1950-60 yılları arasındaki dergicilik hayatında dış ve iç politikada gerçekleşen olaylarla kaleme aldığı düşünceler arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. 1947’deki Truman Doktrini, 1948’de gerçekleştirilen Marshall Yardımı, ABD ve batıyla yakınlaşma sıkça ele alınan konulardandır. Diğer taraftan 1950’de Kore’ye asker gönderilmesi aynı yıl gerçekleştirilen Balkan İttifakı, 1952’de NATO’ya girmemiz gibi konularda onun dikkatini çekmiş ve üzerine yazılar yazmıştır.

1950’lerde iç politika ise hızlanan sosyal değişim süreci ile beraber çok partili hayata geçişin yoğun krizlerini içerisinde barındırmaktadır. Geçiş dönemini yaşayan Türkiye istikrarsız ve düzensiz bir değişimle karşı karşıya kalmıştır (Çalık, 1991: 46). Keza 1950-1960 yılları arasındaki dönemde millette tek parti iktidarından kurtulmanın sevinci yaşanırken aynı dönemde eğitimin başıboş bırakıldığı görülmektedir. Bu dönemin olumsuz bir diğer yönünü ise NATO’ya giriş, ABD’ye tam bir teslimiyet, soğuk savaş yılları, düzensiz, geleneksiz, eğitimsiz kültürsüz yaşamaya terk edilen milyonlarca insan oluşturmaktadır (Ercilasun, 2018: 114).

Atsız’ın ve Türkçülerin 1950’lerin sonunda yaşadığı ilk önemli gelişme 1958 yılında Cumhuriyetçi Köylü Parti’si ile Millet Partisi’nin birleşmesi olacaktır. Bir diğer önemli gelişme ise Atsız’ın fikir arkadaşlarından Türkeş’inde içerisinde bulunduğu Millî Birlik Komitesinin 1960 darbesini gerçekleştirmesidir. Özellikle Menderes ve DP yöneticilerinin iç politikada yarattığı kutuplaştırıcı iklim ve dış politikadaki yanlı tutumu 1960 darbesinin en genel gerekçeleri olarak görülebilir. 27 Mayıs’a giden süreçte ülke içerisinde birçok karışıklık, şaibeli seçim sonuçları, öğrenci hareketleri, propaganda yasakları ve yolsuzluk iddiaları darbenin en temel dayanaklarıdır (Alpdoğan, 2021: 25). Türkeş darbe döneminde Başbakanlık Müsteşarlığı görevini yürütmüş, Millî Birlik Komitesi üyesi olarak darbenin ilk günlerinden itibaren milliyetçi düşüncüyü kuvvetlendirmek için bazı teşebbüslerde bulunmuştur. Atsız, Türkeş’in Başbakanlık müşavirliği yıllarında ilki Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü olmak üzere birçok atılımın içerisinde bulunmuştur.

Aynı dönemde Atsız’ın da içerisinde bulunduğu ekip, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsünün yanı sıra halka yönelik olarak Türk Kültür Derneği’ni kurdu muştur. Türk Kültür Derneği’nin İstanbul şubesi kurucuları için hazırlanan listedeki isimlerin kimlik bilgilerinin ve imzalarının toplanması işiyle ise Atsız bizzat ilgilenmiştir (Ercilasun, 2018: 160). Diğer taraftan Türk gençliği bir oluşum ve program içine dahil edilmeye çalışılmıştır. Keza 1960’ların gençliğinin ruhunu Atsız (2016: 120) şu sözlerle açıklamaktadır: “Manevi bir inanca sarılmak mecburiyetinde olan gençler, esen rüzgâra göre ya nurcu, Arapçı, ümmetçi yahut da kozmopolit,

komünist ve anti nasyonalist olarak karşımıza dikiliyorlar. Çünkü gençliğin beynine ya da gönlüne aile okul ya da basında milli olarak hitap edilmiyor”.

Bu dönemdeki önemli gelişmelerden birisi de Türkeş’in 31 Mart 1964’te CKMP’ye üye olup parti genel müfettişliği görevini almasıdır. Türkeş, Ağustos 1965’te ise CKMP kongresinde parti üyeleri tarafından genel başkan seçilir. CKMP’nin Adana’daki kongresinde partinin ismi Türkeş’in isteği ile Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirilir ve Türkeş, 1965-69 döneminde milletvekili seçilir (Alpdoğan, 2021: 41). 4 Eylül 1965’te Ötüken Dergisi’nin 21. sayısında yayınlanan ve Atsız’ın kardeşi Nejdet Sançar’ın kaleme aldığı “Türkeş Hakkında” adlı makalede Atsız’ın ve Sançar’ın Türkeş’e açıktan destek verdikleri görülmektedir.

Atsız 1966 ile 1968 yılları arasında yayınladığı makaleler aracılığıyla bir yandan komünizme yönelik yeni eleştiriler getirirken diğer yandan Kürtçülüğü yeren ve Kürtçülük karşıtı birçok makale kaleme alır. Özellikle 1967 yılında kaleme aldığı, Ötüken dergisinin 45. Sayısında yayınlanan “Bağımsız Kürt Devleti Propagandası” adlı makalesi o dönem oldukça dikkat çeker. Atsız 8 Ağustos 1969’da sağlık sorunları sebebiyle yurt dışına çıkar, dönüşü ise 28 Eylül 1969’dur. 1970’te ise ilk ağır soğuk algınlığını geçirir, 1970’lerde Genç Ülkücüler Teşkilatının kuruluşunu ve teşkilatlanmasını Ötüken dergisi aracılığıyla destekler. 1972’de bronşit tanısı koyulur. 13 Kasım 1973 ile 22 Ocak 1974 yılları arasında hapiste geçirir. 11 Aralık 1975’te ebediyete intikal eder ve 13 Aralık 1975’te Karacaahmet Mezarlığı’na defnedilir.

2. Atsız ve Zehir Olarak Gördüğü Yabancı İdeolojiler “Sosyalizm, Masonluk, Siyasi Ümmetçilik, Kürtçülük”

Atsız, Türkiye’deki sosyalizm karşıtı tavır bakımından sembolleşmiş bir isimdir (Bayraktar, 2020: 273). Türkçüler olarak nitelendirilen ekipte Atsız’ın yanı sıra Alparslan Türkeş; Reha Oğuz Türkkan, Nejdet Sançar, Zeki Velidi Togan, Orhan Şaik Gökyay ve Orhan Seyfi Orhon gibi aydınlar yer alır ve bu ekip, sosyalist tandanstan gelen Reşat Suat Baraner, Zekeriya Sertel, Sabiha Sertel, Zeki Baştumar ve Behice Boran gibi isimleri “kızıl, moskof uşağı, vatan haini, Sovyet ajanı, Rusların maşası” gibi ifadelerle suçlarlar (Çolak, 2019: 175; Bayraktar, 2020: 263).

Atsız (1964) Sosyalizmi moda ve geçici bir heves olarak değerlendirir. O dünyanın gittikçe modaların etkisinde kaldığını ifade ederken modayı artık sadece iradesiz kadınları değil, fikir ve sanat alanını da etkisi altına alan bir faktör olarak görür. Günün birinde bir kitap ya da bir yazar moda olurken başka bir günde ise siyasi ve iktisadi bir rejimin popülerleştiğine dikkat çeker. Bu türlü son modalardan biri de ona göre sosyalizmdir. Atsız (12 Ekim 1965) sosyalizmi sinsi ve içten içe toplumu ele geçiren bir fikir olarak görmüştür. Atsız’a göre sosyalizm kanser gibidir. İlk yıllarında acı vermeden hiç belirti göstermeden bir toplumu ele geçirir ve sosyal yapıyı kemirir. Sosyal yapıda ve toplumda tepki başladığı zaman artık geç kalınmıştır. Bunu daha önlenilecek durumda iken ancak uzman hekimler ayırt edebilir.

Atsız’ın, sosyalizm karşıtlığının en temel sebeplerinden biri Ruslarla olan tarihsel ilişkilerimizle alakalıdır. 1798 ve 1833 tarihli Osmanlı Rus anlaşmalarını temele alarak bu iki millet arasında tarihsel bir düşmanlığın olduğuna dikkat çeker. Ruslarla yapılan ittifakların söylemden ibaret kaldığını, Ruslarla dostluk yapılabileceğini sananların, tarihin önemli aşamalarına bakmaları gerektiğini ifade eder (Atsız, 2016: 57). Onun ifadesiyle “moskof” Türklerin soy düşmanıdır. Sosyalizm ise moskof emperyalizminin bir aracıdır. Dolayısıyla sosyalizm, moskoflukla bütünleşmiş bulunduğundan, ona taraftarlık edenler de vatan hainidir. Atsız’ın tahayyülünde Türkçülük bakımından en alçak kesim sosyalizmin savunucularıdır (Atsız, 2016: 93).

Atsız sosyalizmin; milliyet, din, hürriyet ve dahası mülkiyetin aleyhinde olmasına şiddetle karşı çıkar. Mevcut uygulaması bakımından mülkiyeti, dini ve milliyeti de kabul etmiş olsa da son gaye olarak, bu öğelerin kaldıracağını öngörmüştür. Dolayısıyla insanlığın binlerce yılda elde ettiği olgunluğu kökünden yıkarak manevi buhrana yol açacağını, medeni olarak seviye ne olursa olsun, insanları psikolojik buhrana sevk edip hayvanlaştıracığını ifade etmiştir (Atsız, 12 Ekim 1965). Atsız'ın sosyalizme itirazının bir diğer sebebi ise onun tarihe ve bayrağa atfettiği değersizlikle alakalıdır. Ona göre sosyalizmde tarih bilinci, vatan aşkı, bayrağa saygı yoktur. Sosyalizmde bayrağın herhangi bir bez parçası kadar değeri vardır. Bu sebeple dünyaca ünlü bir Fransız Sosyalisti, Fransız bayrağını gübreleyip toprağa dikerek onun önemsizliğini göstermiştir (Atsız, 1964). Atsız'ın ve dolayısıyla Türkçü Turancı düşüncenin sosyalizme karşı oluşunun bir diğer sebebi de Türkçülüğün temel ideallerinden biri olan Turancılıkla alakalıdır. Sovyetler Birliği'nin, egemenlik alanındaki Türk toplulukları Turanın sınırları ve hedefleri dâhilindedir. Bu durum ise Turan idealini benimseyen Türkçülerin Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme olan karşıtlığını etkileyen nedenlerden birisidir (Bayraktar, 2020: 257).

Atsız hem dünya beynelmileciliğini yani sosyalizmi hem de İslam beynelmileciliğini, Türklüğü başa geçirmeyen ve Türklüğü ihmal eden veya yok sayan görüşler olarak görmüştür (Atsız, 2016: 53). Atsız, dincilerin ve siyasi ümmetçilerin tüm Müslümanları aynı çatı altında toplama fikrini, hilafetçilerin safсата görüşlerini eleştirir. Siyasi ümmetçileri, İslam beynelmileli düşüncesinde olup, Türklüğü İslam topluluğu içinde eritmek hayaline kapılmış olduklarından beynelmilelci olarak görür (Atsız, 2016: 51,52). Dolayısıyla Atsız'ın (22 Şubat 1968) İslam'ın beynelmileciliğine olan asıl itirazı, onun Türklüğü İslam potası içerisinde eritme düşüncesiyle alakalıdır. Bu noktada İslami beynelmileciliğin Türklük için sakıncalı ve tehlikeli olduğunu ifade eder.

Atsız, Masonluğu da bir fikir olarak düşman saymıştır. Masonluğu, kökleri dışarda olan, içeriği belli olmayan gizli bir cemiyet olarak tanımlamıştır. Masonluğu milliyetçi düşünceye sahip olmayanların başvurduğu Türkçülük karşıtı ve Yahudi propagandası yapan bir oluşum (Atsız, 2016: 94) olarak görür. Atsız'a göre Yahudiler hiçbir düşmanlık görmedikleri Türk milletine tarih boyunca ihanet etmişlerdir. İşgalci güçlerin bayraklarını ilk onlar açmışlardır. Atsız için Yahudiler, yalancı, korkak, seciyesiz, sinsî, kötü ve hain bir topluluktur. Bu konuda tarihsel öğelere de başvuran Atsız, “Çıfıt” ve “Çıfıt Çarşısı” gibi terimleri de temele alarak Yahudiler için köpek, hamam böceği ve domuz gibi benzetmeler de yapmıştır (Bölükbaşı, 2019: 311).

Atsız'ın karşı olduğu ve 1960'larda önlem alınmasının gerekliliğini vurguladığı fikirlerden birisi de Kürtçülüktür. Atsız (1967) Farısların gayet geri ve iptidai bir kolu olan İran, Türkiye ve Irak'ta yayılmış bulunan Kürtlerin bir devlet ve millet durumuna getirmek yolundaki isteklerin oldukça eskilere dayandığını ancak 1960'lardan itibaren bu fikrin giderek arttığını ifade eder. Atsız (1934), Kürtçülüğü destekleyen ve bu fikre zemin hazırlayan isimlere de karşı çıkmıştır. Ona göre Abdullah Cevdet bu milletin iki sağlam dayanağı olan milliyet ve din mefhumlarını yıkmaya çalışmıştır. Çünkü o bir Kürt milliyetperveridir. Türklüğü Kürtlükle yıkmanın imkânsız olduğunu anladığı için hars ve ilim yoluyla yıkmaya çalışmıştır. Atsız (1966) Atatürk çağının Millî Eğitim Bakanlarından Vasıf Çınar ile İstiklal Mahkemeleri Kurulunda bulunan Ali Saip Ursavaş'ın da Kürt olduğunu belirtir. Ancak Atsız Atatürk'ün ortalığa saçtığı Türklük dehşeti sayesinde bu isimlerin aklına Türklükten ayrı Kürtlük diye bir şeyin gelmediğini ifade eder. Atsız'a göre Kürtçülüğün bir ürünü olan Şeyh Said isyanı bir Kürt ayaklanmasıdır.

Atsız tıpkı yabancı ideolojiler gibi Türklüğe ihanet edenlerin hiçbirinin Türk olmadığını dile getirir. Atsız'a göre (1934), memlekete ihanet eden Rıza Tevfik'in babası Arnavut, annesi Çerkez'dir. İngilizlere hizmet eden Ali Kemal'in dedesi Ermeni dönmesi iken Kurtuluş

Savaşı'nda ufak bir menfaat yüzünden milli mücadeleye sırtını dönen çeteci Ethem de Çerkez'dir. Mütareke yıllarında Türkçülüğün aleyhinde yıllarca yazı yazan Ahmet Cevat ise Giritlidir.

3. Atsız'ın Reçetesi: Türkçülük

Atsız'ın Türkçülüğü, Türkçü olarak nitelendirilen ve bu görüşün savunucularıyla oldukça etkileşim içerisinde. Atsız, sosyolojinin kurucusu ve öncüsü Ziya Gökalp'i Türkçülüğü sistematik hale getiren önemli bir isim olarak görür. Ona göre Namık Kemal vatan yolunda canını feda eden bir kahramandır. Zeki Velidi Togan Türkçülüğün ilmi önderlerindedir, Yusuf Akçura esaslı Türkçülerdendir, Mehmed Fuad Köprülü akademik Türkçülüğün en önde gelen isimlerindedir. Mehmet Sadık Aran, Azerbaycan Türkçülüğünün simge isimlerinden yalnızca biridir. Şöyle ki Atsız'a göre Aran tek bir Azeri genci yerleştirebilmek için hayatını vermekte bile en ufak tereddüt gösterecek kişi değildir. Atsız, Aran'a "Türkler için uğraşan bir Mustafa Kemal Atatürk ne ise ya da Gagavuzlar için uğraşan Hamdullah Suphi olduğu gibi Azeriler için çalışan bir Ataazeri var. O da sensin" demiştir. Ahmed Ağaoğlu, İshaki Ayaz, Zâkir Kadiri, Abdullah Battal Taymas, Sadri Maksudi, Reşit Rahmeti Arat, Nimet Kurat Akdes, Ahmet Temir, Abdülkadir İnan ve diğerleri gibi Ahmet Caferoğlu da Atsız'ın Türkçülüğünün etkileşim halinde olduğu isimlerdir.

Milliyetçiliği ve dolayısıyla Atsız'ın Türkçülüğünü bir olgu ve düşünce biçimi olarak tanımlayabilmenin en temel yolu millet kavramının ne olduğu sorusuna doğru cevap vermektir. Millet kavramı Batı dillerinde natio, Türk dilinde ise halk ve kavim gibi kelimelerle iç içe kullanılmaktadır (Alpdoğan, 2021: 5). Fransızlar için millet, o vatanın içerisinde mevcut bulunan ve birbirine karışan bireylerin anlamlı topluluğudur. İngilizler içinse millet devletin ürünüdür. Fransızlarda önce millet sonra devlet gelirken İngilizler için önce devletin sonra vatan ve milletin geldiği görülür (Atsız, 1941). Bu karmaşık görüntü içerisinde Atsız (1948), milleti birçok unsurdan meydana gelen ortak bir tarihin ürünü ve sonucu olarak görür. Dolayısıyla o ortak tarihsel zemine sahip olmayan insanların bir millet halinde toplu yaşamalarının ilerleyen süreçte manevî bir rahatsızlık doğuracağına inanmıştır. Atsız'ın milleti tanımlarken öne sürdüğü görüşler, onun Türkçülüğünün de temelini oluşturmaktadır.

Atsız düzene girmiş topluluklarda yani milletler arasında tarihsel süreçte meydana gelen çatışmalara dikkat çekmiştir. Milletlerin binlerce yıldan beri var olduğunu ve amansız savaşlar sonucunda kaybedenlerin tarih sahnesinden silindiğini ifade eder. Atsız'a göre (2016: 7), milletler var olduğu süre boyunca, her zaman birbiriyle savaş içinde olmuşlardır. O insanlık tarihinin bu aşamasında barışçılığı, barışseverliği ve savaş aleyhinde bulunmayı oyalanmadan ibaret olarak görmüş barış olacağına, inanan budala milletlerin ise bunun acısını bağımsızlıklarını ve haysiyetlerini kaybederek çekeceğini ifade etmiştir. Atsız'a göre (1971) hakikat şudur ki günümüzde milletler birbirini aldatarak, güler yüz göstererek arkalarından kuyularını kazmak ve dost maskesi altında çıkar sağlamakla meşguldürler. Atsız'a göre (11 Nisan 1973), milletler ve dinler arasındaki savaş sosyal bir kanundur ve toplumlar yayılmak için çatışır, çarpışır, bunun için her fırsattan yararlanır. Böyle bir sosyal kanun olmasaydı "barışçı İsa'nın dinindeki milletler asırlarca savaşmaz, Budist Japonlar savaşın sözünü dahi etmez, kardeş Müslümanlar birbirinin canına kastetmezdi".

Atsız bu değerlendirmeleriyle günümüzü daha önce hiç olmadığı kadar milliyetçilik çağı olarak görür. Tarihsel süreçte gözlenebilen ve dikkat çeken bu çatışma ortamına günümüzde ideolojik harbinde eklediğini dile getirir. Atsız yabancı ideolojilerin milletlerin benliklerini kemirerek onlara yeni modalar sunarak ve onları yönlendirerek toplumu kendi içerisinde yabancılaşmaya götürdüğünü ifade etmiştir. Dolayısıyla Atsız yabancı ideolojileri milletlere

enjekte edilen birer zehir olarak görmüştür. Atsız (2016: 40) faydası ya da zararı ortaya koyulmaksızın tarafsız bir değerlendirme yapıldığında Komünizm Rusya’dan, Masonluk Yahudiliğin inanç biçiminden, Faşizm Almanya ve İtalya’dan, yine ekonomik alanda liberalizmin ve devletçiliğin de yabancı ülkelerde doğan fikirler olduğu ifade eder. Atsız (2016: 34) yalnız Yahudilere karşı güdülen Alman ırkçılığı ile her millete karşı bir korunma prensibi olarak ileri sürülen Türkçülüğün hiçbir benzer yönünün bulunmadığına dikkat çeker. Ayrıca Türkçülüğün Alman ırkçılığından çok eski olduğunu belgelere dayandırır. Tarihsel savaş ortamına ve ideolojik harbe dikkat çeken Atsız (2016: 27), Türkçülüğü dış tehlikelere, savaşlara ve kökü dışarıda olan ideolojilere karşı bir reçete olarak sunmuştur. Ona göre Türkiye’deki fikir akımları içerisinde yabancı bir kültürden aktarılmayan tek düşünce biçimi Türkçülüktür. “Türkçülük, Türk milliyetçiliğinin adıdır. Kelimenin sonundaki ek, yerine göre mensupluk, sevgi, taraftarlık gösteren” bir ektir.

Atsız (2016: 28) Türkçülüğün, dört kaynaktan beslendiğini ifade etmektedir. Bu kaynaklardan ilki Türk milletinin bilinçaltında yüzyıllardan beri var olan milliyetçiliktir. İkincisi Tanzimat’ın ilanıya, halkçı bir hareketin Türklerde de uygulanmasını isteyen milliyetçilik hareketidir. Üçüncüsü Osmanlı’nın içindeki yabancı tebaanın ihaneti sebebiyle doğan tepkiyle canlanırken sonuncusu ise Türklerin yüzyıllardan beri çektiği sıkıntılarla alakalıdır. Atsız’ın Türkçülük anlayışının bir diğer boyutunu ise Türklüğe bütüncül bir yaklaşım sergilemesi oluşturmaktadır. O Türk milletini bir bütün olarak ele aldığı için Türkçülüğün ancak ve ancak bütün Türkleri kapsarsa başarıya ulaşabileceğini düşünür. Atsız (1972), Bu nedenle eksik ve yanlış milliyetçiliklerin hepsini reddeder. Ona göre Türkçüler için İzmir’i düşmandan kurtarmak üzere yapılan savaşla Kıbrıs’ı, Kerkük ya da Azerbaycan’ı, Türkistan’ı kurtarmak için gerçekleştirilecek olan savaşlar arasında zihniyet açısından hiçbir fark söz konusu değildir.

Atsız (2016: 98) Türkçülüğü, din kadar derin ve tasavvuf gibi mistik bir sistem olarak görür. Türkçülüğü büyük bir ihtişama sahip kutsal bir fikir olarak tanımlar. Atsız’ın (1952; 2016: 36) Türkçülüğü bu yönüyle bir fikir olduğu kadar aynı zamanda bir inanç sistemidir. İnanç boyutunu içerisinde barındırdığı için tartışmasız ve tenkitsiz kabul olunur. Türkçülüğün tartışılacak ve tenkit edilecek tarafı kökleri ya da esası değil, ayrıntılarıdır. Atsız’da Türkçülük disiplinli bir milleti esas alır. Atsız (1952) disiplinli milleti fertlerin devlete, devletin de fertlere zarar vermeyeceği, devletin ferde, ferdin de devlete karşı hak ve sorumluluklarının olduğu bir sistem olarak kabul etmiştir. Fert ve devlet arasındaki ilişkide Atsız (2016: 29), Türkçülüğün bu sisteme katkısını görev ve ahlak bilinci üzerinden dile getirir. Ona göre sosyal sistem içerisindeki sosyal role sahip bireylere büyük görev düşer. Mesela subay hiç yorulmadan talimini yaparsa, öğretmen bıkmadan öğreticiliğini yaparsa, memur halka kolaylık göstermeye devam ederse, doktor her şeyden önce yurttaşlarının sağlığı ile ilgilenirse, öğrenci her şeyden önce dersine odaklanırsa disiplinli millet ancak bu aşamada vücut bulur.

Atsız Türkçülüğün ülkü boyutunu vurgulamıştır. O milletleri savaşa hazırlayan, yabancı ideolojilerin zehrine karşı koruyan ve bu ideolojilerin çeşitli yönlendirmelerine karşı kalkan görevi gören iki vasıtaya dikkat çeker (Atsız, 2016: 7). Bunlardan birincisi teknik vasıtalar iken, ikincisi ruhi vasıtalarlardır. Ruhi vasıtayı "ülkü" olarak adlandırmıştır. Milli ülküler yüzyıllar boyunca değişmezler. Onların değişen tarafları ana çizgileri değil, teferruatlarıdır (Atsız, 27 Ekim 1950). Ona göre ülküler milletlerin manevi yönünü tayin eder, milletleri yüceltir ve sosyal sistem içerisinde bireyleri bir hedef uğruna çabalamaya sevk eder. Ona göre insanları insan yapan büyük bir ülkünün ardında koşmalarıdır (Atsız, 22 Şubat 1968). Atsız (2016: 18) millî ülküleri, milletleri yüzyıllar boyunca ayakta tutacak enerji kaynağı olarak görür. Atsız’a göre (2016: 11) ülküsüz topluluk ilerlemesi imkânsız olan bir kitle iken, ülkülü topluluk yürüyen bir yığındır. Ülkü milleti

aynı yolda yürüten bir kuvvettir ki, bu uğurda insanlar birbirlerine karşı gönülden bir söz vermiş gibidirler. Ülkülerin bu manevi önemi sebebiyle onlara "maddi faydası nedir?", "uygulanabilir?" mi diye bakmak doğru değildir. Atsız'a göre (2016: 14) hiçbir inanç, hiçbir ülkü riyazi mantığa vurulmaz, çünkü Tanrı'nın varlığı da riyazi metot ile ispat edilememiştir. Fakat milyarlarca insan ona inanmakta ve bu inançtan güç almaktadır. Atsız (2016: 8), ülkülerin millî üstünlük inancında ve büyüme isteğinde yattığını ifade eder. Ona göre millî ülküler, toplulukların yaratıcı kuvvetidir. Bütün yaratıcı güçler gibi, aykırıları yok etmek özelliğine sahiptir. Bu sebeple Atsız'a göre (2016: 26) ülküler, aykırılıkları yok etmek adına kandan, fedakarlıktan ve kahramanlıktan beslenirler. Bir millet, ülküsüne ulaşmak adına ırmaklar gibi kan akıtır, yığınla da can alır ve ülkeye ulaşmak için kanla, kılıçla, dövüşle mücadeleye girilir. Çünkü "Ülkü bir dindir. Kahramanlar ve şehitler ister".

Atsız ve Türkçülük konusunda üzerinde durulması gereken bir diğer husus da onun Türkçünün vasıflarını ortaya koyarken nelere dikkat ettiği ve kimleri Türkçü olarak gördüğü ile ilgilidir. Atsız'a göre (1972) her milliyetçiyi Türkçü olarak görmek yanlıştır. Milliyetçilik oldukça genel bir deyimdir dolayısıyla her birey az ya da çok milliyetçidir. Ona göre Türkiye'nin bütünlüğü ve güvenliğini düşünmek şüphesiz milliyetçiliktir ancak gerçek anlamda Türkçü olmak bundan ibaret değildir. Her önüne gelen Türkçü olamayacağı gibi, her Türkçüyü diyen de Türkçü olamaz (Atsız, 2016: 29).

Atsız'ın Türkçü olmak ya da olabilmek konusunda, dikkat çektiği temel husus Türkçülük kimliğinin içselleştirilmesiyle alakalıdır. Atsız (2016: 35; 20 Ekim 1950), Türkçüyü, öncelikle Türk soyunun üstünlüğüne inanmış olan kimse olarak tanımlar. Ona göre Türkçü bilir ki, bugün görülen geri ve kötü olduğu ne varsa, hepsi, geçici bir hastalıktır. Tarihte milleti ve ülkeyi ileri götüren, zaferden zafere yürüten ahlakın hepsi kanımızda, ruhumuzda ve dolayısıyla içimizde gizli bir halde yaşamakta, uygun fırsatı kollamaktadır. Atsız'a göre (2016: 54), Türkçüler sosyal adaletçi olmalıdır. Türkçü milli çıkarları şahısların üstünde tutarak, milli mukaddeslere ve tarihe saygı gösteren, vazife ahlakı yüksek olan, haksızlığa karşı savaşırken pervasızca atılan insandır (Atsız, 20 Ekim 1950). Bu nedenle Türkçü eyyamperest ve dalkavukluktan uzaktır. En büyük savaşı kendi nefesine karşı verir. Milli kahramanlara büyük saygı gösterir, fakat milli kahramanların yanlışlarını da varsa söylemekten çekinmez ve hiçbir sebeple, kahraman olmayana kahramanlık unvanı vermez. Kısacası Türkçünün şiarı soğukkanlılık, ağırbaşlılık ve mütevazılıktır (Atsız, 27 Ekim 1950).

Atsız'ın Türkçü olarak kimi ya da kimleri gördüğünü anlamak için, onun kaleme aldığı yazılar aracılığıyla kimi ya da kimleri kutsallaştırdığına bakmak yeterlidir. Atsız'a göre (2016: 59), Gökalp, Türkçülük fikrinin şimdiye kadar gelen ilk ve son teşkilatçısıdır. Türkçülüğü büyük bir dağınıklıktan kurtararak, çekidüzen verip daha şuurlu hale getirerek onu ilmileştirmiştir. Bu nedenle Atsız'a göre büyük bir Türkçü olan Ziya Gökalp'in Türklüğe yaptığı hizmette kendi kadar büyüktür. Ayrıca Atsız (1962) Gökalp düşmanlığını, doğrudan Türk düşmanlığı olarak görmüştür. Atsız için millet yolunda ölen Namık Kemal de kahraman bir Türkçüdür. Türkistan'da milli şuuru uyandırmak için ölümü göze alan ve Rus makinalısına at üstünde meydan okuyan Enver Paşa da büyük bir Türkçüdür (Atsız, 1939). Türkçülük bakımından Aksak Temur da Yıldırım Bayezid kadar Türk'tür ve Türkçüdür (Atsız, 1952). Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk de Turancı ve Türkçüdür (Atsız, 31 Mayıs 1968).

Atsız'ın reçete olarak sunduğu Türkçülük fikrini ele alırken dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise Turancılık hakkındaki fikirlerdir. Atsız'a göre dünyanın bütün Türkleri, Türkiye'ye Kâbe gibi baktığı için (Atsız, 2016: 86) Türkiye Türklerine yürütücülük misyonu yüklenmiştir. Atsız (2016: 85) Turancılığı, en basit haliyle bütün Türklerin birleşmesi olarak tanımlar.

Turancılığın halktaki karşılığını ise Kızılelma ülküsü olarak tanımlar. Kızılelma yükseklik fikrinin, ilahi bir gayenin timsali haline gelmiştir (Atsız, 2016: 12). Dolayısıyla Turancılık ile Kızılelma aynı şeyleri ifade etmektedir.

Atsız (30 Nisan, 1973) için Turancılık en kutlu hedeftir. Atsız’a göre bütün Türkleri birleştirmek Türkçülerin en doğal hakkı ve görevidir. Bu hak ve görevi içerisinde barındırdığı için, Turancılık büyüklük düşüncesidir. Ona göre sebebi her ne olursa olsun, başka milletlerin buyruğu altına düşmüş olan Türkleri bir tek devlet haline getirmek haklı ve akla uygundur (Atsız, 2016: 12). Dolayısıyla asil bir düşüncedir. Atsız (22 Şubat 1968) Turancılığı yalnızca romantik bir hayal olarak görmez. Ona göre millî ülkülerde romantizm bulunmakla beraber Turancılık, aslında gerçeklere dayanan, açık ve kesin amaçları olan sistematik bir düşüncedir. Turancılığın içerisinde barındırdığı uygulanma zemini itibariyle Atsız onu milleti hızlandıran, ahlâka ve erdeme dayalı kutlu bir ülkü olarak görür. Atsız’a göre “Moskofun ülkesi viran olacak; Türkiye büyüüp Turan olacak diyen” Gökalp’te (Atsız, 22 Şubat 1968), Japon elçisine “Bir gün Çin seddinde buluşacağız” diyen (Atsız, 22 Şubat 1968), Atatürk de Turancıdır. Atsız’a göre Turancılığı eleştirebilmek için damarlarındaki kanı yabancı hissetmek, komünist yani vatan haini olmak veya millî tarihi Malazgirt’ten başlatacak kadar tarih cahili ve budala olmak lâzımdır (Atsız, 30 Nisan, 1973).

Görüldüğü üzere Atsız’ın Türkçülüğünde ve maddeleştirdiği Türkçü tanımlarında doğrudan bir ırk karşıtlığı ve ayırımı söz konusu değildir. Fakat diğer milletlerin, kendilerini bizden ayrı saymaları karşısında, Türk’ün de kendisine dönmesi gerektiğini ifade eder (Dağ, 2010: 56). Diğer taraftan Atsız’ın muhatap kaldığı bir diğer konu ise kafatasçılıkla itham edilmesidir. Hâlbuki hem Yağmur Atsız’ın bu olaydan bahsettiği “Ömrümün İlk 65 Yılı” eserinde hem de çarpıtılarak aktarılan haberlere yaptığı itirazlarda anlaşılacaktır ki bu kafatası ölçme işi tamamen bir dalga geçme ve şakadan ibarettir (Özkan, 2019: 946).

Kısacası milliyetçilik ve dolayısıyla Türkçülük, sosyal yapı içerisindeki eylemsel boyutu sebebiyle, işlevsel açıdan bütün sosyal organizasyonlara doğrudan etki edebilmektedir (Alpdoğan, 2021: 6). Bu büyük önemi sebebiyle Atsız Türkçülüğü iç ve dış tehlikelere karşı her şeyden güçlü bir panzehir olarak görmüş ve yabancı ideolojilere ve dış düşmanlara karşı milli kalkınma programını şu maddeler üzerinden temellendirmiştir: Türkçülük, milli gelenekçilik, arınmış Türkçecilik, yasacılık, toplumculuk, şuurlu demokrasi taraftarlığı, ahlakçılık, bilimcilik, teknikçilik (Atsız, 2016: 107). Her bir ilke Atsız’a göre (1941) İlkokullardan başlayarak bütün okul kitaplarında büyük bir dikkatle uygulanıp açık bir dille aktarılırken, öğretmenlere üzerlerine düşen büyük vazife anlatılmalıdır.

3.1. Reçetenin Dayanağı Olarak Tarih ve Dil

Türkiye’de tarih felsefesi alanında yapılmış birçok çalışma olsa da tarih ile ilgili ya da tarih kuramlarının incelenmesine yönelik hâkim bir Türk tarih ekolü yoktur. Atsız’da tarih alanında çalışmalar yapmış ve tarih felsefine bilimsel anlamda yaklaşmış önemli aydınlandandır (Yılmaz, 2015: 475). Atsız (2016: 10) tarih metodu denilen şeyi tarihçilerin uydurduğunu ifade etmiştir. Ona göre tarihçinin mantıktan başka metodu olmamalıdır. Tarihin karanlıkları arasında kalmış bir olayın doğrusunu ortaya çıkarmak için veya doğruya yakın bir ihtimali ileri sürmek için mantıklı bir aydın olmak yeterlidir. Atsız’a göre bu işi doğru şekilde yapabilmek için tarih metotlarını ezberlemeye gerek yoktur çünkü tarih metotları zamana, millete ve şahıslara göre farklılık gösterir.

Atsız Türk tarihçiliğinin yanlışlarına dikkat çekerek, Türk tarihiyle ilgili kendi sınıflamasını ve tarih metodunu ortaya koymuştur. Atsız’a göre (1941), Türk tarihi aralıksızdır ve

çeşitli parçalardan oluşan bir bütündür. Asıl mesele ise tarihi sistemleştirmekten ibarettir. O Osmanlı devletinin yıkılıp, onun yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu görüşüne karşı çıkmaktadır. Atsız Osmanlı devletinin değil sadece Osmanlı hanedanının yıkıldığını ifade etmektedir. Ayrıca Atsız 1932 yılında düzenlenen 1. Tarih Kongresi'nde işlenen başlıca konulardan biri olarak ilk çağ Anadolu uygarlıklarından Hititlerin Türk olduğu fikrine de bilimsel verileri esas alıp yeterli veri olmadığı görüşüyle karşı çıkmıştır (Özkan, 2019: 959).

Atsız (1951) Türk milletini aşağı yukarı 3000 yıllık maziye sahip olan genç milletlerden biri olarak görür. Ona göre Türk milleti büyük medeniyetler kurmasına rağmen genç millet olmanın iki mühim vasfını taşır. Bunlardan ilki Türk dili ile alakalıdır. Atsız Türk dilinin kesin halini almadığını savunur. Bir diğer konu ise aydınlar yetiştirmesine rağmen toplumun bir kısmının yarı göçebe yaşamasıdır. Atsız (2016: 17), 3000 yıllık tarihe sahip olan Türk toplumunu 3 çağa ayırarak inceler. İlk çağ en eski zamanlardan milattan önceki yedinci asra kadar olan çağdır. Buna Türklerin ilk çağı, der. 2. çağ milattan önce 7'nci asırdan başlatarak milattan sonra 6'ncı asra kadar getirir. Bu çağ ile ilgili Türk tarihi hakkında epeyce bilgimiz vardır. Fakat bu bilgileri yabancı kaynaklardan geldiği için bu çağı nisbî tarih çağı olarak adlandırır. 3. Çağı ise 6'ncı asrın ortasından sonraki çağdan başlatır ve bu çağda Türkler de kendileri için tarihi kaynaklar bıraktıklarından, buna da Türklerin tarihi çağı, der. Türklerin tarihi çağını da şöylece üçe ayırır: Birincisi, Uzak Doğu medeniyeti çevresinde Türk tarihi (552-940). İkincisi, Yakın Doğu (= İslam) medeniyeti çevresinde Türk tarihi (940- 1840) Üçüncüsü, Batı medeniyeti çevresinde Türk tarihi (1840'tan başlayarak günümüze kadar gelir. Kısacası Atsız modern tarihçiliği esas alıp Türk tarihini sistematik bir şekilde kurgulayarak tarihte Doğu Türkeli ve Batı Türkeli olmak üzere iki büyük Türk devletinin olduğunu ifade etmektedir. Doğu ve Batıdaki hanedanlıkların ayrılmaz parçalar olduğunu resmî tarih anlayışı gereği 92. yılında olan devletimizin onun tezine göre 975 yaşında olması gerekir (Yılmaz, 2015: 481).

Atsız (1951) için tarih bilinci milli bir hafıza demektir. Atsız'a göre (2016: 10), tarih bir milletin en büyük savunma mekanizmasıdır. Tarih işlevsel açıdan büyük bir öneme sahiptir. Tarihin millete en büyük faydası milli ahlak ve millî siyaset alanlarındadır. Bu nedenle tarihi olan ve bu tarihi bilen milletler, tarihi olmayan milletlere oranla daha kuvvetli ve daha güçlüdürler. Tarihi bilen bireyler millî kudreti ve millî kusurları da bildiği için özellikle milleti yöneten bireylerin tarih bilmesi gerekir. Kısacası hem bireyler hem de milletler için tarih dayanılacak en büyük kuvvettir. Atsız'a göre (1932) tarihe sövmek moda haline gelmiştir. Onun için tarihe sövmek bir diğer yönüyle millet ve milliyet düşmanlığıdır. Atsız bu eylemde bulunan toplumsal tipleri "aramızda öyle piçlere rast geliyorduk ki yalnız maziye sövmekle, milliyeti inkâr etmekle kalmıyorlar, bu fikirlerini matbuatla yayarak sarsılmaya meyyal olanları da sarsıyorlardı" diyerek yoğun şekilde eleştirmiştir

Atsız'ın tarihe yüklediği millî terbiye ve irade bağlamını kaleme aldığı edebî eserlerde de görmekteyiz. Geçmişini kullanarak ideal olanı somut bir şekilde göstermeye çalışan Atsız, Türk milleti için ideal tipler ve çeşitli modeller sunmuştur (Yılmaz, 2015: 476). Bu nedenle Türk kültür ve mitolojisini eserlerinde yoğun biçimde işlemiştir. Atsız mitolojik olanı edebî metne yansıtıran özellikle millî kimlik inşası oluşturmaya özen göstermiştir. O, Türk kültür ve mitolojisi hakkında bir farkındalık yaratarak bu farkındalığı okuyucunun millî bir şuur oluşturması için kullanmıştır (Boza, 2020: 261). Özellikle kahramanlık mitlerini ele alırken (Aslan, 2016: 77), bu mitler mitolojik öğeler barındırıp o güne kadar bilinmeyen tarihi gerçekleri de açığa çıkartmak gibi bir misyon üstlenmiştir. Mesela Bozkurtların Ölümü romanının kahramanı olan Kürşad basit bir karakteri değil, Türk tarihinde önemli yeri olan gerçek bir kişiliktir (Özkan, 2019: 955). Atsız kurguladığı ve hâlihazırda yaşamış olan "Kürşad" imgesi aracılığıyla eski Türklerin kültürünü ve

özelliklerini yeni devletin vatandaşlarına aşlamak istemiştir (Güntürk, 2018: 2). Kısacası Atsız, tarih olgusunu, sadece geçmişte yaşanmış olaylar ve basit gelişmeler olarak değil, tarihsel süreç boyunca toplumun faydası için kullanılabilir, milli bilinci oluşturan, geliştiren ve yönlendiren bir olgu olarak görmektedir (Tokat, 2019: 68).

Atsız'ın tarihin yanı sıra sosyalizme karşı bir silah olarak gördüğü temel araçlardan biri de dildir. Dil ve iletişimsel belleğin tahribi, bütün topluluklar için kendi atalarını tanımanın, tarihiyle ve bütün değerler sistemiyle olan iletişiminin önündeki en büyük engel (Aslan, 2016: 109) olduğu için Atsız, dili yeni nesilleri tarih bilincini aşılamanın temel aracı olarak görür. Atsız dil olgusu için oldukça realist ve bilimsel tespitlere imza atmıştır. Ona göre dilin gelişmesi için medeniyetin de gelişmesi gerekir. Bozkır kültüründe yaşayan Türk milletinin dilinin yaşam şartları dolayısıyla edebî olarak geri kalması normal olsa da (Güntürk, 2018: 61), Türk dilinin daha ileriye taşınmasını gerekmektedir. Atsız'a göre (1941) bütün ilmî terimler Türkçeleştirilmelidir. Türkçeleştirilen yeni terimlerle yazılmış kitaplar hızla piyasaya sürülmelidir. Üniversitelerde bulunan terim komisyonları Türkçü bir zihniyetle hareket etmediği için bunu tam anlamıyla gerçekleştirilememektedir.

Atsız tarih ve dilin yanı sıra sosyalizm karşısında din olgusunun da bir kalkan olarak kullanılması gerektiğini ima eden ifadeler kullanmıştır. Bu minvalde din olgusunu sahiplenmiştir (Sanlı, 2010: 133). Atsız din olgusunu kalkan olarak kullanırken, laik duyarlılık sergilemiş ve İslam'ın ilahi niteliğini sorgulamıştır. Atsız'ın din konusunda dikkat çeken bir diğer yönü de tasavvuf düşüncesine şiddetle karşı çıkmasıdır. Ayrıca din ve siyaseti ayrı iki olgu olarak tanımlamış ve din olgusunun siyasal maksatlar için kullanılmasını eleştirmiştir. Bu eleştiri Atsız'ı İslamcı tandanstan birçok cemaat ve tarikatla mücadeleye itmiştir (Sanlı, 2010: 133).

SONUÇ

Hüseyin Nihal Atsız 70 yıllık yaşam öyküsüne birçok sosyolojik olgu sığdırmıştır. Bu olguların her biri dönemin sosyolojik şartlarıyla beraber ele alındığında onun yaptıkları büyük bir cesaret işidir. O inandığı şeyleri savunmaktan asla çekinmemiş, kendini ait hissettiği Türkçülük fikrinin ileriye taşınması için birçok bedel ödemiş, defalarca hapis cezasına çarptırılmış, işkenceler görmüş, ömrünü bu fikre adamıştır. Atsız öncesi Türkçülüğe dair ilk emareleri Orhun yazıtlarına kadar götürmek mümkünken Atsız bu dönemi Türk milletinin bilinçaltındaki milliyetçilik olarak adlandırır. İdeolojik anlamda ise Türkçülük Osmanlı aydınının kurtuluş reçetesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesidir. Atsız'la beraber farklı ve yeni bir anlam kazanan Türkçülük, onun fikirleri aracılığıyla batı temelli zehirler olarak nitelediği ideolojilere karşı bir savunma mekanizması olarak konumlandırılmıştır. Bu yönüyle Atsız'ın Türkçülüğü, Türk olmayan unsurlara karşı bir savunma mekanizması olarak görülebilir. Atsız bu savunma mekanizmasını, kendi ifadesiyle toplumu kanser gibi saran sosyalizme, İslam'ı beynelmilelciliğe, Kürtçülüğe karşı, Türk için Türk'e doğru anlayışıyla bir set olarak tasarlamıştır. Bu tasarıma dair yeni bir model geliştirmiş, bu model aracılığıyla Türkçülüğün gelişimini hedeflemiştir. Atsız geliştirdiği sosyal modelde tarihi ve dili oldukça önemsemiş ve Türkçülüğün bu iki faktör aracılığıyla yükselbileceğini düşünmüştür. Atsız'ın Türkçü toplumsal modele ulaşmanın aracı olarak gördüğü en önemli saik ise eğitimidir. O eğitim aracılığıyla yeni bir toplum inşa edilebileceğini savunmuştur. Kısacası Atsız, Türkçülüğü açıklamış, şiirleştirmiş, kutsallaştırmış ve panzehirleşmiştir.

KAYNAKÇA

- AKSAKAL, Erdi (2014). Muhafazakâr Ütopist Aydın: Hüseyin Nihal Atsız ve Romanları, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALPDOĞAN, Fatih Furkan (2021). Alparslan Türkeş: Lider Portresinin Sosyolojik Boyutları, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ANADOL, Cemal (Tarihsiz). Haksızlığa Yolsuzluğa Siyonizme Komünizme Her Türlü Emperyalizme Karşı Türkeş. İstanbul: Milliyetçi Anadolu yayınları.
- ASLAN, Burcu (2016). Hüseyin Nihal Atsız'ın Romanlarında Mili Romantik Duyuş Tarzı, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (15 Ağustos 1932). "Maziye İnkâr Edenler, Darülfünun ve Millî Tarih Kongresi", Atsız Mecmua, Sayı: 16.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (16 Temmuz 1934). "Türk ırkı=Türk milleti", Orhun: Sayı: 9
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1939). "Cihan tarihinin en büyük kahramanı Kürşad", Kopuz, Sayı: 3
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (9 Ağustos, 1941). "Türk tarihine bakışımız nasıl olmalıdır", Çınaraltı, pp.?
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1941). "Dilimizi Türkçeleştirmek için ameli yollar", Çınaraltı, Sayı:5
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1 Ekim 1943). "Türkçülük", Orkun Dergisi, sayı:10.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1946). "3 Mayıs 1944(1)". Kür Şad, Sayı: 2
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1947). "Hasan Ali hesap vermeli", Altın Işık, Sayı: 5
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (Mart 1947). "Büyük adam", Özleyiş, Sayı:6.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (29 Kasım 1948). "Türk tarihinin meseleleri", Yeni Sabah, pp.?
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (20 Ekim 1950). "Türkçü kimdir?", Orkun Sayı: 3.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (27 Ekim 1950). "Türkçülük değişmez bir fikirdir", Orkun, Sayı: 4.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (20 Nisan 1951). "Tarih şuuru", Orkun, Sayı: 29.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (18 Ocak 1952). "Veda", Orkun, Sayı: 68
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1962). "Ziya Gökalp", Orkun, Sayı: 1
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (5 Şubat 1964). "Türk milletinin asıl meseleleri", Ötüken, Sayı: 2.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (15 Haziran 1964) "İşte Komünizm", Ötüken, Sayı:6
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (10 Haziran 1965). "Yok Olmaya Mahkûm Olanlar", Ötüken. Sayı: 19.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (12 Ekim 1965). "Komünistler", Orkun, Sayı: 22
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (18 Nisan 1966). "Kürtler ve Komünistler", Ötüken, Sayı: 28
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (19 Ağustos 1967). "Bağımsız Kürt Devleti Propagandası", Ötüken, Sayı: 45.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (22 Şubat 1968). "Turancılık Romantik Bir Hayal Değildir". Ötüken, Sayı: 3.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (31 Mayıs 1968). "Turancılık ve Faruk Güven", Ötüken, Sayı:6.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (Ocak 1970), "İran Türkleri (2)". Ötüken. Sayı: 1.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (1971). "Türkiye ve Kıbrıs", Ötüken. Sayı: 85
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (9 Ağustos 1971). "Malazgirt'in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür", Ötüken, Sayı: 8
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (26 Temmuz 1972). "Türkçülük ve Siyaset", Ötüken.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (11 Nisan 1973). "3 Mayıs 1944(2)". Ötüken, Sayı: 5
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (30 Nisan 1973). "Turancılık", Ötüken, Sayı: 6.
- ATSIZ, Hüseyin Nihal (2014). "Türk Tarihi üzerinde Toplamalar", 5.bs. İstanbul: Ötüken Yayınevi.

- ATSIZ, Hüseyin Nihal (2016). Türk ülküsü. 16. Bs. İrfan Yayıncılık: İstanbul.
- BAYRAKTAR, Özgür (2020). “Türkiye’de Anti-Komünist Söylem ve Nihal Atsız”. *Kafdağı*, 5(2), 256-275.
- BEYHAN, Alper (2019). Hüseyin Nihal Atsız’ın Romanlarında Siyasi Sosyal ve Tarihi Meseleler, Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BOZA, Büşra (2020). “Hüseyin Nihal Atsız’ın Sanat Eserlerinin Arketipsel Eleştiri Yöntemi ile Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BÖLÜKBAŞI, Yusuf Ziya (2019). “Türk Milliyetçiliğinde Antisemitizm: Hüseyin Nihal Atsız Yazıları Üzerine Bir İnceleme”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 293-320.
- CENGİZ, Fatih Çağatay (2020). “Nihal Atsız’daki Kemalizm: Millî ve Seküler Bir Dinin İzini Sürmek”. *Mülkiye Dergisi*, 44(1), 37-64.
- CİN, Halil (2018). “Hüseyin Nihal Atsız’ın çıkardığı *Orkun Dergisi*’nde (6 ekim 1950-18 ocak 1952) Dil, Kültür ve Milliyetçilik Hakkındaki Yazılar”. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(8), 385-397.
- ÇOLAK, Çağrı (2019). 1944 Irkçılık–Turancılık davası: tutuklamalar, işkenceler, savunmalar. Ed. Yeliz Okay. İçinde: *Turan ve Turancılık: Edebiyat Sosyoloji ve Jeopolitikte Kavram Kuram Anlam Konum*. Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- DAĞ, Çiğdem (2010). Hüseyin Nihal Atsız’ın Türk kültür tarihindeki yeri, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DELİORMAN, Altan (2013). *Atsız, Hayatı Görüşleri Eserleri*, Berikan Yayınevi, Ankara.
- DEMİR, Konur Alp (2018). “Hüseyin Nihal Atsız’ın Türkçülük mücadelesinin Türk devlet yönetimindeki algılanış biçimi üzerine bir değerlendirme”. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 167-178.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2018). *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*. Ankara: Panama Yayıncılık.
- GÜNTÜRK, Sümeyra (2018). Hüseyin Nihal Atsız’da Kimlik Kültür Eğitim Kavramları, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İŞİK, Fuad (2016). *Başbuğ Türkeş*, İstanbul: Kriminal Kitaplar.
- İPEK, Göktug (2016). “Basında Sabahattin Ali-Nihal Atsız davası”. *Akademik Bakış Dergisi*, 55, 272-287.
- ÖNER, Sakin (1977). *Nihal Atsız*, İstanbul: Toker Yayınları.
- ÖZDEMİR, Cihan (2007). *Atsız Bey: Hüseyin Nihal Atsız’ın Hayatı, Fikirleri ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Ötüken Yayınları, İstanbul,
- ÖZKAN, Özgehan (2019). “Nihâl Atsız’ın Bilim İnsanı Kimliği ve Türk Basının Nihâl Atsız’a Yönelik Yaklaşımı”. *Social Sciences*, 14(3), 937-962.
- SANLI, Ferit Salim (2010). *Türkçülük Akımında Din Olgusu Üzerine Aykırı Bir Yaklaşım: Hüseyin Nihal Atsız*, Yüksel Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü
- TEVETOĞLU, Feti (2000), *Türkçülerin Kaleminden Atsız*, (Editörler: Refet Körüklü ve Cengiz Yavan) *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı*, İstanbul, s. 1-3.
- TOKAT, Muhammed Yiğit (2019). Hüseyin Nihal Atsız’ın Tarihçiliği, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TÜRKEŞ, Alparslan (1976). *1944 Milliyetçilik Olayı* (9.baskı). İstanbul: Kutluğ Yayınları.
- YILMAZ, Murat (2015). “Nihâl Atsız’ın Tarih Algısı ve Türk Târihi hakkındaki Görüşleri”. *Electronic Turkish Studies*, 10(9).

- YILMAZ, Toygun (2019). Hüseyn Nihal Atsız'ın Din ve Toplum Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YİĞİT, Kadir, ÖZKAYNAR, Kürşad (2017). Ülkücü Hareketin Kronolojisi, Ankara: Deli Dumrul Kitap.